

ՔԱՂԱՔԱՑԻՈՒԹԻՒՆ՝ ՇՆՈՐՀՈՂԻ ՈՒ ՇՆՈՐՀՈՒՈՂԻ ԿԱՐԳՈՎ

Posted on November 7, 2013 by Keghart

Category: [Opinions](#)

Պարոյր Աղպաշեան, Պէյրուզ, 7 Նոյեմբեր 2013

Հայաստանի անկախութիւնը երազ մըն էր, որ իրականացաւ, առանց եղբայրասպանութեան, արիւնահեղութեան կամ յեղափոխութեան, որովհետեւ աշխարհաքաղաքական պայմանները փոխուած էին եւ այլընտրանք չկար, բացի խորհրդային Միութեան քայքայումէն, որմէ «օգտուող»ներէն առաջինը եղաւ Հայաստանը:

Պարոյր Աղպաշեան, Պէյրուզ, 7 Նոյեմբեր 2013

Հայաստանի անկախութիւնը երազ մըն էր, որ իրականացաւ, առանց եղբայրասպանութեան, արիւնահեղութեան կամ յեղափոխութեան, որովհետեւ աշխարհաքաղաքական պայմանները փոխուած էին եւ այլընտրանք չկար, բացի խորհրդային Միութեան քայքայումէն, որմէ «օգտուող»ներէն առաջինը եղաւ Հայաստանը:

Այսօր, շուրջ 22 տարի անցած է անկախութեան հռչակումէն ու գործընթացէն, իսկ Հայաստան արագ քայլերով յառաջդիմելով, յարմարած է նոր իրավիճակի պահանջներուն, պայմաններուն եւ առաջադրանքներուն:

Այս ընթացքին, անշուշտ, Հայաստան անցաւ նաեւ բազմաթիւ փորձութիւններէ, ունեցաւ սայթաքումներ, դիմագրաւեց մարտահրաւերներ, թէ՛ ներհայաստանեան, թէ՛ արտհայաստանեան մարզերէն ներս, փորձելով մեղմացնել կամ յաղթահարել զանոնք:

Մեր կարծիքով, ամենէն ահաւորն ու աղիտաբերը եղան նախագահական, խորհրդարանական ու մարզպետական ստուգատեսները, որոնք ժողովուրդին մօտ խոր յուսախաբութիւններ առաջացուցին, հիասթափութիւն պատճառեցին, մանաւանդ որ եկող-գացող ու գացող-եկող իշխանութիւնները՝ իրենց պետական այրերու մեծամասնութեամբ, ակելի խորացուցին հասարակութեան վերքերը, ակելի բարձրացուցին հանրութեան զայրոյթի ալիքները:

Արտագաղթը, որ արդիւնք է գոյութիւն ունեցող անհարթութիւններուն, անիրաւութիւններուն եւ անարդարութիւններուն, այսօր եւս կը շարունակուի անարգել եւ անզուսպ թափով, մինչ իշխանութիւնները, մեղմ ըսած, դիտողի եւ անզօրութեան դերի մէջ են, իսկ սփիւռքահայութիւնը տակաւին չկրցաւ անդրադառնալ այս համազգային-հայրենական պատուհասին, ակելի հրապուրուելով մայրաքաղաքի վարդագոյն երեսներու պսպղուն զարգացումներէն, այդ վերաբերմունքը, չզարմանալ, նկատելով հայրենասիրութիւն կամ հայաստանասիրութիւն:

Չոյզ վերաբերմունքներ՝ իշխանութիւն-սփիւռքահայութիւն, որոնք ոչինչով լաւատեսութիւն կը ներշնչեն, ոչինչով կը յուսադրեն, ոչինչով կը խանդավառեն, այնքան ատեն որ «չարիք»ի աղբիւրները չեն չեզոքացած:

Սակայն, հոն թե հոս, մինչեւ ե՞րբ պիտի շարունակուի այս զագրելի հակուրութիւնը, մինչեւ ե՞րբ պատասխանատուներ կարճատես պիտի մնան, մինչեւ ե՞րբ այնտեղի «անտարբեր»ները պիտի յամենան, իսկ այստեղի «հայրենասեր»ները պիտի յամառին, իւրաքանչիւրը իր ախտաբեր խրամատին մէջ:

Միայլ, նոյնիսկ վնասակար են այս մօտեցումները, պարզապէս անոր համար, որ տեղ մը շահագործող կայ, ուրիշ տեղ մը՝ շահագործուող, որոնք բնաւ ալ չեն օգներ հայրենապահպանութեան ու հայրենապաշտպանութեան, ոչ ալ սփիւռքահայութեան հրամայականներուն:

Եթէ կը կարծուի, թէ համագումարներն են որ կը լիցքաւորեն ու կ'որակաւորեն Հայաստան-Սփիւռք յարաբերութիւնները, իսկ շքանշանները կը գօտեպնդեն ու կը շլացնեն, հոսկ՝ ծանօթութիւնները կը հիմնաւորեն ու կը հունաւորեն, չարաչար կը սխալին այդպիսիներ:

Այս առիթով, ատենէ մը ի վեր մեր ուշադրութեան առարկան է նաեւ ուրիշ պարագայ մը, աւելի ճիշդ՝ թղթածրար մը.

Սփիւռքահայերուն Հայաստանի Հանրապետութեան քաղաքացիութիւն շնորհելու - ճիշդ կ'ըլլար որակել - անհամոզիչ արտորանքը

Ասկէ՝ հարցում.

- Ի՞նչ արդարացիութեամբ
- Ի՞նչ իրաւացիութեամբ
- Ի՞նչ հիմունքով
- Ի՞նչ չափանիշով

Ուրիշ հարցում.

- Որո՞նք մտայնացումով
- Որո՞նք համաձայնութեամբ
- Որո՞նք գիտակցութեամբ
- Որո՞նք խորհրդատուութեամբ

Անտարակոյս, երկքաղաքացիութիւնը, կարգ մը պետութիւններու համար, արտօնելի եւ ընդունելի տնօրինում մըն է, բայց, արդեօք ո՞րքան խոհեմ է, գէթ Լիբանանի պարագային, դիմել այս խորհրդաւոր նախաձեռնութեան, հոգ չէ թէ լիբանանցին «իմա՛ լիբանանահայը» այդ իրաւունքը ունենայ:

1975-ին, երբ քաղաքացիական պատերազմը սկիզբ առաւ Լիբանանի մէջ, լիբանանահայ կուսակցութիւնները որդեգրեցին դրական չեզոքութեան ողջունելի վարքագիծը, մերժելով կողմ դառնալ ու մերժելով եղբայրասպան կռիւներու ու քանդումներու մէջ մխրճուիլ:

Տեղական կողմերէն մէկուն պատասխանը չուշացաւ. «Բոպիկ եկած են, բոպիկ ալ իրենց

երկիրը պիտի դրկենք», ինչ որ սակայն, ոչ հայերը վախցուց, ոչ ալ հրաժարեցան իրենց անխախտ դիրքորոշումէն:

Ճիշդ է, թէ այդ կողմը յետագային ներողութիւն խնդրեց, բայց, մինչեւ օրս ոմանց մօտ չի պակսիր այդ տխուր, այլապէս դատապարտելի, մտածողութիւնը, հաւատալով «կամ պահանջելով» որ հայերը օր մը պիտի չունեն այս երկրէն, որովհետեւ, ըստ անոնց, անիկա «ժամանակաւոր» կամ «անցում»ի բնակավայր մըն է:

1992-ի Թաէֆի համաձայնագիրին, որ վերջ տուաւ ներլիբանանեան պատերազմին, լիբանանահայութիւնը նուաճում մը արձանագրեց, դասուելով որպէս եօթներորդ մեծագոյն համայնք, իսկ ատիկա քաղաքացիութեան ու հպատակութեան կառչած մնալու հաւատամք մըն էր, գրաւական մը:

Ինչո՞ւ այս արագ պատումը:

Հայաստան երբ քաղաքացիութիւն կը շնորհէ լիբանանահայուն կամ այս վերջինը դիմում կը ներկայացնէ, ատիկա կ'արձանագրուի Լիբանանի անցագրային իշխանութեան մօտ, որովհետեւ տուեալ անցագիրը պէտք է վաւերացուի անկէ:

Ասիկա մտածել չի՞ տար, պէտք չէ՞ր տար ու տայ, որ այս «շնորհում»ները օր մը կրնան նաեւ անբաղձալի վիճակներ ստեղծել կամ պարտադրել, նոյն այն հիւանդկախ արդարացումներով, թէ Լիբանանը «կամրջային» երկիր մըն է հայերուն համար:

Բաց աստի, Հայաստանի իշխանութիւնները ինչպէ՞ս յականէ-անուանէ կը դիմեն այս քայլին ու քաղաքացիութիւն կը բաշխեն, որ առնուազն Լիբանանի իշխանութիւններուն համար կրնայ վարկաբեկող կամ վիրաւորական ըլլալ, իսկ ուրիշներու համար ալ՝ անհանդուրժելի:

Այսպիսի հապճեպ եւ անիրատես կարգադրութիւններու դիմելէ առաջ, ճիշդ չէ՞ր ըլլար որ կարծիքը առնուէր լիբանանահայ ազգային-քաղաքական-եկեղեցական վերին մարմիններուն, թէկուզ խորհրդակցական մասնակցութեամբ, քննելու անոնց անպատեհութիւններն ու առաւելութիւնները:

«Ամէն մարդ ազատ է», «ամէն մարդ ուզածը կրնայ ընել» ըսելով չի վերջանար նման լուրջ ու փշոտ հարց մը, ոչ ալ հայրենասիրութիւն ու զգացականութիւն խաղալով, մնաց որ՝ քաղաքացիութիւն ստացողներուն մեծ մասը Հայաստան իսկ չէ այցելած, նոյնիսկ Հայաստանը չի ճանչնար, բայց դիմած է այլուր ճամբորդելու «վիզա»ական կարելիութիւններէն օգտուելու:

Ուղղակի անհասկնալի է, որ հայրենի իշխանութիւնները ի՞նչ կ'օգտուին այս շնորհումներէն - հայրենասիրութիւն թէ՞ հայրենակցականութիւն, բայց «շնորհուող»ը ո՛չ Հայաստան հաստատուելու ծրագիր ունի, ո՛չ հոն աշխատանքի մը լծուելու, ո՛չ ալ երախտագիտութեամբ տոգորուելու:

Ի՞նչ է, ուրեմն, այս բոլորը տեղի կ'ունենան ցուցադրութեան կամ պերճանքի՞ համար:
Չուր վատնում մը արդարեւ:

Ի դեպ, կայ ընդունուած կարգ մը, որ կը կիրարկուի շատ մը երկիրներու մէջ. պատուոյ
քաղաքացիութեան շնորհում՝ արժանաւորներու, վաստակաւորներու եւ
երախտաւորներու, որոնք արժանի են համապատասխան գնահատումներու եւ
մեծարումներու:

Միւս կողմէ, աւելի քան զարմանալի չէ՞ որ սփիւռքահայը այս ախորժակին մատնուած է,
խճճուելու ու խուճապուելու աստիճան, փոխարէնը առանց լումա մը տալու
հայրենիքին, հոն ներդրում մը կատարելու կամ օգտակարութեամբ մը հանդէս գալու,
տակաւին ոմանք նոյնիսկ չգիտակցելով այդ անցագրին ազգային լիարժէքութեան
նշանակութեան:

Անխուսափելի տեսանք այս հիմնահարցին անդրադառնալը, հեռու քննադատական ու
ժխտողական դիտարկումներէ, որպէսզի լուսարձակի տակ պահուի անոր քաղաքական
նրբութիւնը եւ ազգային հրատապութիւնը, եթէ լսող ու հասկցող կայ:

